

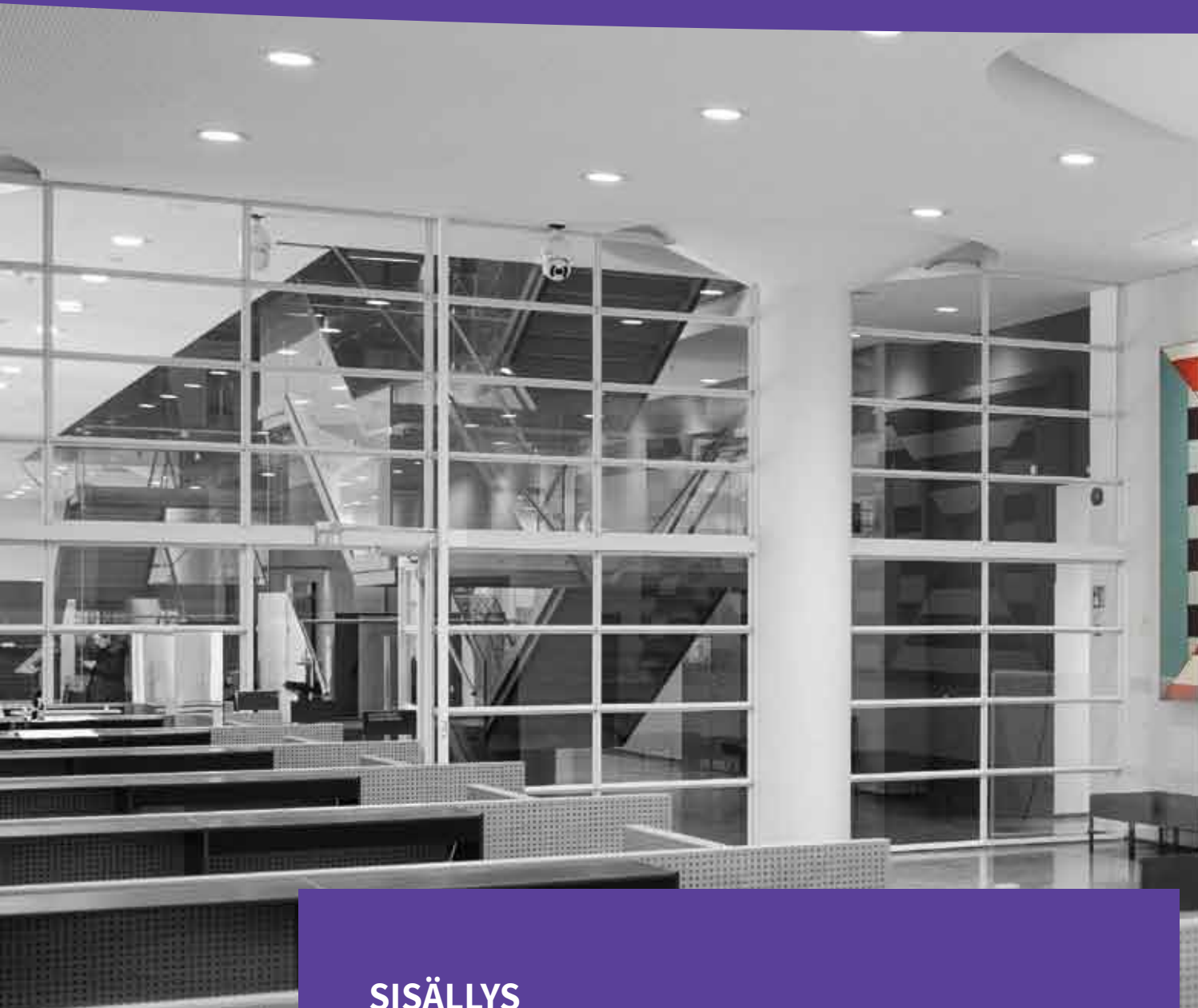

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
HELSINGFORS TINGSRÄTT

Helsingfors tingsrättens årsberättelse 2022
Annual report of Helsinki District Court 2022

2022

VUOSIKERTOMUS

SISÄLLYS

Laamannin katsaus	3
Lagmannens översikt	5
Hallinnon katsaus	7
Katsaus tilastoihin	8
Historiallisen laaja ANOM-juttua istuttiin yli 90 päivää	10
Kansainvälisyys rikosasioissa	11
Eurooppalaiset oikeudenkäyntimenettelyt	12
Haastemiesten elämää	13
Tyypillinen haastemiehen päivä	14
Summary	16

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
PORKKALANKATU 13
FIN - 00180 HELSINKI

Ulkoasu: Vinjetti, Antti Tapola
Kuvat: Tuomioistuinvirasto ja Helsingin käräjäoikeus
Haastattelu: Kuvat ja sisältö: Helsingin käräjäoikeus

Laamannin katsaus

Muutosten vuosi

Helsingin käräjäoikeuden toiminnan pitkäjänteinen kehittäminen on jatkunut myös vuonna 2022, vaikka vuosi sisälsi uuden opettelua suurelle osalle käräjäoikeuden henkilökuntaa. Vuosi 2022 toi mukanaan paitsi uuden laamannin, mutta myös lähes jokaiselle käräjäoikeuden työntekijälle joko uuden työtehtävän, osaston tai työkaverin. Seitsemän vuotta käräjäoikeutta johtanut laamanni Tuomas Nurmi jäi eläkkeelle 30.4.2022 ja minä aloitin laamannin tehtävässä 1.6.2022. Samaan aikaan moni käräjäoikeuden työntekijä opetteli 1.10.2021 tapahtuneen työjärjestysuudistuksen jälkeen uusia työtehtäviä ja uuden työparin kanssa työskentelyä.

SIRPA PAKKALA
laamanni

◆ Käräjäoikeuden toimintaa on edelleen haitannut tuomioistuinlaitoksen perusrahoituksen riittämättömyys. Vuosikausia jatkunut perusrahoituksen riittämättömyys yhdessä Helsingin käräjäoikeuden poikkeuksellisen juttukannan kanssa on aiheuttanut sen, että käräjäoikeuden työtilanne on tällä hetkellä erityisen vaativa. Käräjäoikeuden juttukanta on selkeästi vaativampi kuin muualla.

Meille on myös keskittynyt paljon erityisen laajoja asioita. Tätä Helsingin käräjäoikeuden erityisasetmaa Tuomioistuinviraston käräjäoikeuksien työmäärän arvioinnissa käyttämä mittaristo ei ole kyennyt huomiomaan. Tilannetta on vielä pahentanut vuonna 2020 alkanut koronapandemia, jonka vuoksi istuntokäsittelyitä jouduttiin peruuttamaan. Tällä hetkellä vireillä olevien rikos- ja laajojen riita-asioiden määrä per tuomari on niin suuri, että jo asiakirjahallinto vie meiltä aikaa pois itse perustoiminnasta eli ratkaisujen antamisesta.

Aavistus paremmasta

Tuomioistuinvirasto asetti vuoden 2021 lopulla työryhmän, jonka tehtävänä on käräjäoikeuden työmäärää kuvaavan mittariston kehittäminen. Asia on käräjäoikeudelle erityisen tärkeä. Käräjäoikeus antoi 12.9.2022 työryhmän väliraporttiin lausuman, josta ilmenevät laskelmat osoittavat selkeästi, että erityisen laajojen asioiden vaativaa työmäärää ei mitkään mittarit kykene arviomaan, vaan ne tulee erikseen ottaa huomioon tulosneuvotteluissa. Tämä näkyikin jo jossain määrin vuoden 2023 tulosneuvotteluissa, jossa saimme kuluvalle vuodelle lisää vakituksia käräjätuomarin ja -sihteerin virkoja. Lisäksi saimme vuonna 2022 määräraikaista

lisäresurssia koronaruuhkaan purkamista varten. Lisäresurssit on sijoitettu pääosin rikososastoille.

Myös käräjäoikeuden oma toiminnan kehittäminen näyttää tuottavan tulosta. 1.10.2021 voimaan tulleen työjärjestysuudistuksen myötä perustettiin kolmas rikososasto eli niin sanottu NOTO-osasto. Osastolla käsitellään pakkokeinoasioiden lisäksi muun muassa kirjallisen menettelyn asiat ja tuomareiden y-päivät. Jo vuoden 2022 perusteella voidaan sanoa, että NOTO-osaston perustaminen on aikaansaanut tehokkuutta rikosasioiden käsittelyyn. NOTO-osaston perustaminen on parantanut myös käräjänotaarien työoloja, koska heidän rikosasiansa on keskitetty yhdelle osastolle. NOTO-osaston perustamisen myötä kahdella muulla perusrikososastolla pystytään keskittymään laajempien rikosasioiden käsittelyyn. Perusrikosastojen toiminnan kehittäminen on kohdistunut muun muassa rikosistuntokalenterin uudistamiseen ja peruuntuneiden istuntojen ehkäisemiseen. Nämä toimenpiteet yhdessä lisäresurssien kanssa ovatkin aiheuttaneet sen, että vireillä olevien rikosasioiden määrä on laskenut.

Vuosi 2022 on ollut käräjäoikeudelle toiminnan kehittämisen vuosi. 1.10.2021 voimaan tullut työjärjestysuudistuksessa muun muassa lisättiin lainkäyttöosastojen lukumäärä neljästä kuuteen, siirrettiin kaikki haastemiehet hallinnollisesti lainkäyttöosastoilta hallinto-osastolle ja muutettiin käräjänotaarien hallinnollista sijoittamista siten, että he ovat yhdellä osastolla kerrallaan. Tämä kaikki on aiheuttanut usealle työntekijälle osaston- tai asiaryhmän muutoksen, juttujen siirtämistä osastolta toiselle sekä uusien toimintatapojen kehittämistä taikka opettelemista. Muutos on ollut valtava,

ja vaatinut henkilökunnalta paljon. Kuten edellä totesin, tulos alkaa pikkuhiljaa näkymään. Olen kuitenkin ilokseni huomannut, että vaikeasta työtilanteesta ja muutoksista huolimatta nauru ja hyvä yhteishenki ei ole kärjäoikeudesta kadonnut.

Toiminnan tulos

Kärjäoikeuden tulostavoitteena on ollut ratkaista saman verran asioita kuin niin saapuu sisään. Kokonaisuudessaan kärjäoikeuteen saapui 72 422 asiaa ja niitä ratkaistiin 72 513. Vireillä olevien asioiden määrä oli vuoden lopussa 25 113 asiaa. Kokonaisuutena kärjäoikeuden asiamäärä on vaihdellut viime vuosina 75.000–80.000 välillä. Vaihtelu johtuu summaaristen velkomusasioiden suuresta vaihtelusta.

Kärjäoikeusei ole kyennyt toimintavuonna saavuttamaan sille asetettuja tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteita. Tuottavuusluku oli 80 ja taloudellisuusluku oli 815. Kumpikin luku oli jonkin verran koko maan keskiarvolukuja huonompi. Tähän ovat vaikuttaneet edellä mainitut edellä mainitut kärjäoikeuden poikkeukselliset toimintaolosuhteet.

Eri asiaryhmien käsittelyajat ovat valtakunnallisesti hyvää tasoa lukuun ottamatta rikos- ja laajoja riita-asioista. Rikosasioiden käsittelyaika oli 9,7, kun valtakunnallinen käsittelyaika oli 6,0 kuukautta. Laajojen riita-asioiden käsittelyaika on 12,7 kuukautta, kun valtakunnallinen käsittelyaika oli 10,1 kuukautta. Kärjäoikeuden käsittelyajat näissä asiaryhmissä ei kuitenkaan poikkea merkittävästi muista pääkaupunkiseudun kärjäoikeuksista. Lisäksi on huomattava, että monissa muissa asiaryhmissä, kuten summaariset velkomusasiat, hakemusasiat ja insolvenssiasiat, kärjäoikeuden tulos oli hyvä.

Kärjäoikeuden työmäärästä sitoutuu merkittävä osa myös toimintaan, jota ei Tuomioistuinvir-

”
*Kärjä-
oikeudessamme
käsitellään suuri
joukko kansain-
välisiä rikos-
ja riita-asioita*

raston mittaristo mittaa. Vuoden aikana kärjäoikeudessa on jälleen, koronapandemian hellitettyä, vierailut lukuisa joukko kansainvälisiä vieraita, minkä lisäksi kärjäoikeus on antanut lausuntoja lainsäädäntöhankkeisiin tai henkilökuntamme on jäsenenä erilaisissa Tuomioistuinviraston tai Oikeusministeriön työryhmistä taikka hankkeissa. Ammattitaitoiset kärjätuomarimme ovat myös vahvasti mukana kouluttajina ja koulutuksen suunnittelijoina Tuomioistuinviraston koulutuksissa.

Toiminnan tulosta voidaan vallinneissa poikkeuksellisissa olosuhteissa pitää kokonaisuutena vähintäänkin tyydyttävänä. Kiitos tästä kuuluu ammattitaitoiselle henkilöstölle. Tarkemmat tiedot asiamäärästä, käsittelyajoista ja muista tunnusluvuista ovat oheisissa tilastoissa.

Helsingin kärjäoikeuden erityispiirteet

Kärjäoikeuden erityispiirteisiin kuuluu, että meillä on ollut jo usean vuoden jatkuvasti ratkaistavana erityisen laajoja rikos- tai riita-asioita. Vuonna 2022 kärjäoikeudessa käsiteltiin muun muassa yli 90 istuntopäivää kestänyt ANOM-oikeudenkäynti. Asia käsiteltiin kolmen tuomarin kokoonpanossa ja tuomion kirjoittamiseen on varattu vuoden 2023 kevätkausi.

Kärjäoikeudessamme käsitellään myös suuri joukko kansainvälisiä rikos- ja riita-asioita, joista osa on keskitetty vain Helsingin kärjäoikeuteen. Eurooppalaiset maksamismääräykset ja eurooppalaisessa vähäisiin vaatimuksiin sovellettavassa menettelyssä ratkaistavat riita-asiat työllistävät meidän riitatuomareitamme. Rikostuomarimme taas ratkaisevat muun muassa kaikki rikoksen tekijän luovuttamista toiseen EU-jäsenvaltioon tai Pohjoismaahan koskevat asiat. Tarkemmin näistä kärjäoikeutemme erityispiirteistä kerrotaan jäljempänä toimintakertomuksessa.

Meitä kaikkia tarvitaan

Kärjäoikeuden tärkein voimavara on sen henkilöstö. Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtiminen on sen vuoksi erityisen tärkeää. Toimenpiteitä henkilöstön työhyvinvoinnin lisäämiseksi on määrätietoisesti tehty myös vuoden 2022 aikana, mistä tarkemmin hallinnon katsauksessa.

Kärjäoikeuden perustehtävä on oikeusturvan antaminen Helsingin kaupungin alueella joutuisasti, laadukkaasti ja kohtuullisin kustannuksin. Tässä perustehtävässämme tarvitsemme kaikkien henkilöstöryhmien työpanosta. Jokainen meistä on tärkeä. Tänä vuonna haastemiehet kertovat meille työstään osana meidän yhteiskunnallisesti tärkeää perustehtäväämme.

Lopuksi

Lainkäytön painopiste on kärjäoikeudessa. On sekä asiakkaiden että yhteiskunnan etu, että laadukkaan oikeusturvan antaminen painottuu alioikeuteen. Kuluneet kaksi- kolme vuotta ovat olleet koronapandemian vuoksi haastavia. Vähitellen olemme kuitenkin palaamassa uuteen normaaliin, joka sisältää muun muassa etätyöskentelyä ja sähköisen toimintatapojen hyväksikäyttöä. Kärjäoikeus on selvinnyt tehtävistään niukasta perusrahoituksestaan ja työmäärään nähden riittämättömistä resursseista huolimatta hyvin. Suuri kiitos siitä kuuluu osaavalle ja sitoutuneelle henkilökunnallemme.

Omasta puolestani haluan kiittää teitä kaikkia siitä lämpimästä vastaanotosta, jonka olen teiltä uutena laamannina saanut. Tiedän, että uusi päällikkö on aina vähän pelottava asia. Salmisaareissa teiltä saamani vastaanotto on osoittanut minulle, että yhdessä selviämme myös tulevaisuuden haasteista.

Lagmannens översikt

Ett år med förändringar

Den långsiktiga utvecklingen av verksamheten vid Helsingfors tingsrätt fortsatte också 2022, trots att en stor del av tingsrättens personal var tvungen att ta till sig ny kunskap under året. Med 2022 fick tingsrätten inte enbart en ny lagman, utan så gott som varje anställd vid tingsrätten fick antingen en ny arbetsuppgift, avdelning eller arbetskamrat. Tuomas Nurmi, som lett tingsrätten i sju år, gick i pension 30.4.2022 och jag blev lagman från och med 1.6.2022. Samtidigt höll många av de anställda vid tingsrätten på och lära sig nya arbetsuppgifter eller att samarbeta med ett nytt arbetspar till följd av arbetsordningsreformen, som trädde i kraft 1.10.2021.

SIRPA PAKKALA
lagman

◆ Tingsrättens verksamhet har fortfarande lidit av att basfinansieringen till domstolsväsendet är otillräcklig. Den otillräckliga basfinansieringen som pågått i årtal, tillsammans med Helsingfors tingsrätts exceptionella ärenden har orsakat att arbetssituationen vid tingsrätten för tillfället är särskilt krävande. Tingsrättens ärenden är klart mera krävande än på andra ställen.

Likasa har många särskilt omfattande ärenden koncentrerats till oss. De mätare som Domstolsverket använder för utvärdering av arbetsmängden vid tingsrätterna har inte klarat av att beakta den här specialställningen hos Helsingfors tingsrätt. Situationen förvärrades ytterligare av coronapandemin som började 2020 och orsakade inhiberingar i sessionsförhandlingarna. För tillfället är antalet anhängiga brottmålsärenden och omfattande tvistemål per domare så stort att det går tid från basverksamheten, det vill säga från avgörandena, bara till dokumentadministrationen.

En föraning om bättre tider

I slutet av 2021 tillsatte Domstolsverket en arbetsgrupp, vars uppgift är att utveckla de mätare som används för att beskriva tingsrättens arbetsbörda. Frågan är speciellt viktig för tingsrätten. Tingsrätten gav de facto ett utlåtande till arbetsgruppens deltidsrapport 12.9.2022, där det av uträkningarna tydligt framgår att inga mätare klarar av att göra en bedömning av mängden arbete i särskilt omfattande ärenden, utan att dessa bör beaktas separat i resultatförhandlingarna. Detta märks redan i viss utsträckning i resultatförhandlingarna för 2023, där vi fick flera fasta ämbeten för tingsdomare och

tingssekreterare. År 2022 fick vi dessutom tidsbundna tilläggsresurser för att minska rusningen efter coronan. Tilläggsresurserna har huvudsakligen förlagts till brottmålsavdelningarna.

Likasa verkar det som om tingsrättens utveckling av sin egen verksamhet bär frukt. En tredje brottmålsavdelning, den så kallade NOTO-avdelningen, grundades genom den arbetsordningsreform som trädde i kraft 1.10.2021. Avdelningen behandlar tvångsmedelsärenden och därtill bland annat ärenden inom det skriftliga förfarandet och domarnas y-dagar. Det går redan utgående från 2022 att säga att grundandet av NOTO-avdelningen har lett till bättre effektivitet i behandlingen av brottmål. Genom grundandet av NOTO-avdelningen har också tingsnotariernas arbetsförhållanden förbättrats eftersom deras brottmål har koncentrerats till en avdelning. I och med att NOTO-avdelningen grundades kan de två andra basbrottmålsavdelningarna koncentrera sig på behandlingen av mera omfattande brottmål. Utvecklingen av verksamheten inom basbrottmålsavdelningarna var inriktad bland annat på omarbetning av brottmålskalendern och förebyggande av att sessioner inhiberas. Dessa åtgärder tillsammans med tilläggsresurserna har de facto medfört att antalet anhängiggjorda brottmål har minskat.

Utveckling av tingsrättens verksamhet var ett tema för 2022. Inom ramen för den reform av arbetsordningen som trädde i kraft 1.10.2021 utökades bland annat antalet rättskipningsavdelningar från fyra till sex, flyttades samtliga stämningsmän administrativt från rättskipningsavdelningarna till förvaltningsavdelningen och ändrades tingsnotariernas administrativa placering så att de sitter på

en avdelning åt gången. Detta har lett till att många anställda har fått lov att byta avdelning eller ämnesgrupp, ärenden har flyttats från en avdelning till en annan samt nya verksamhetsmetoder har utvecklats eller instuderats. Förändringen har varit enorm och krävt mycket av personalen. Såsom jag redan konstaterat börjar resultatet sakta men säkert att synas. Till min stora glädje har jag dock noterat att glada skratt och vår goda gemenskap inte har försvunnit från tingsrätten, den svåra arbetssituationen och förändringarna till trots.

Verksamhetens resultat Tingsrättens resultatmål har varit att avgöra lika många mål som anhängiggörs. Totalt ankom 72 422 ärenden till tingsrätten och 72 513 ärenden avgjordes. I slutet av året fanns det 25 113 anhängiga ärenden. De senaste åren har antalet ärenden vid tingsrätten som helhet varierat mellan 75 000 och 80 000. Variationerna bero på den stora variationen i antalet summariska inkassoärenden.

Tingsrätten har inte kunnat nå de uppställda målen för produktivitet eller ekonomi under verksamhetsåret. Produktiviteten var 80 och resurshushållningen 815. Båda siffrorna är något lägre än landets genomsnitt. De nämnda exceptionella verksamhetsförhållandena vid tingsrätten har påverkat detta.

Behandlingstiderna inom de olika ämnesområdena, med undantag för brottmål och omfattande tvistemål, ligger på bra nationell nivå. Behandlingstiden för brottmål var 9,7, medan den nationella behandlingstiden var 6,0 månader. Behandlingstiden för omfattande tvistemål var 12,7 månader, medan den nationella behandlingstiden var 10,1 månader. Tingsrättens behandlingstider inom dessa ämnesområden avviker dock inte anmärkningsvärt från de övriga tingsrätterna i huvudstadsregionen. Det bör därtill observeras att tingsrättens resultat var bra inom många andra ämnesområden, såsom sum-

”

*Till tingsrättens
särdrag hör att
vi redan i flera år
fortlöpande har haft
speciellt omfattande
brottmål eller
tvistemål att
avgöra.*

mariska indrivningsärenden, ansökningsärenden och insolvensärenden.

En betydande andel av tingsrättens arbete är dessutom bundet till sådan verksamhet som Domstolsverkets mätare inte mäter. I och med att coronapandemin avklingat har tingsrätten under året igen besökts av ett stort antal internationella gäster och dessutom har tingsrätten gett utlåtanden i lagstiftningsprojekt och vår personal sitter som medlemmar i olika arbetsgrupper och projekt inom Domstolsverket eller Justitieministeriet. Våra yrkeskunniga tingsrättsdomare deltar också aktivt som utbildare och planerar utbildningar i Domstolsverkets utbildningar.

Verksamhetens resultat under rådande exceptionella omständigheter kan anses vara minst tillfredsställande som helhet. Det är tack vare den kompetenta personalen. Närmare information om ärendemängderna, behandlingstiderna och andra nyckeltal finns i de bifogade statistikerna.

Helsingfors tingsrätts särdrag

Till tingsrättens särdrag hör att vi redan i flera år fortlöpande har haft speciellt omfattande brottmål eller tvistemål att avgöra. Tingsrätten behandlade 2022 bland annat ANOM-rättegången, som varade över 90 sessionsdagar. Ärendet behandlades i en sammansättning med tre domare och våren 2023 har reserverats för skrivandet av domen.

Vår tingsrätt behandlar också ett stort antal internationell brottmål och tvistemål av vilka en del endast har koncentrerats till Helsingfors tingsrätt. Våra tvistemålsdomare är sysselsatta med europeiska betalningsförelägganden och tvistemål som ska avgöras enligt de europeiska bestämmelserna om förfarandet med små krav. Våra brottmålsdomare avgör för sin del bland annat samtliga ärenden gällande utlämning av brottets förövare till en

annan EU-medlemsstat eller ett nordiskt land. Vår tingsrätts särdrag finns närmare beskrivna nedan i verksamhetsberättelsen.

Vi alla behövs

Personalen är tingsrättens viktigaste resurs. Därför är det speciellt viktigt att ta hand om personalens arbetshälsa. Även under 2022 har målmedvetna åtgärder vidtagits för förbättring av personalens arbetshälsa, vilket beskrivs närmare i förvaltningens berättelse.

Tingsrättens basuppgift är att trygga rättssäkerheten inom Helsingfors stads område snabbt, högklassigt och med rimliga kostnader. Vi behöver samtliga personalgruppers arbetsinsats för denna basuppgift. Varje anställd är viktig. I år beskrev stämningmännen sitt arbete inom ramen för vår för samhället viktiga basuppgift.

Slutligen

Tyngdpunkten för rättskipning ligger hos tingsrätten. Det gagnar både kunderna och samhället att tyngdpunkten för ett högklassigt rättsskydd ligger på underrätten. Till följd av coronapandemin har de gånga två-tre åren varit utmanande. Vi håller dock så småningom på att återgå till det nya normala, som bland annat inkluderar distansarbete och utnyttjande av elektroniska metoder. Tingsrätten har klarat av sina uppgifter bra trots den knappa basfinansieringen och otillräckliga resurser i förhållande till arbetsmängden. Vår sakkunniga och engagerade personal ska ha ett stort tack för detta.

Jag vill för min del tacka er alla för det varma mottagande som jag fått i egenskap av ny lagman. Jag vet att en ny chef alltid är en skrämmande sak. Det mottagande som ni gett mig på Sundholmen har visat mig att vi tillsammans kommer att klara av också framtida utmaningar.

Hallinnon katsaus

◆ Helsingin käräjäoikeudessa työskenteli vuonna 2022 noin 360 virkamiestä. Vakinaisia käräjätuomarin virkoja virastossa oli 99, kansliahenkilökunnan virkoja 179 ja haastemiesten virkoja 50. Käräjäoikeuden ruuhkautuneen työtilanteen vuoksi käräjäoikeudessa työskenteli käräjätuomareita ja käräjäsihteereitä määräaikaissä tehtävissä. Lisäksi 21 käräjänotaaria suoritti tuomioistuinharjoittelun vuonna 2022. Käräjäoikeudessa oli myös korkeakoulu- ja tradenomiharjoittelijoita ja siviilipalvelushenkilö. Henkilöstön keski-ikä oli 44,8 vuotta. Käräjätuomareista noin 63 % oli naisia ja 37 % miehiä, haastemiestä taas lähes 90 % oli miehiä. Kansliahenkilökunnasta 87 % on naisia. Käräjäoikeudessa on kehitetty lainkäyttöosastojen toimintaa 1.10.2021 toteutetun työjärjestysuudis-

tuksen jälkeen. Uudistuksen tavoitteita on vuonna 2022 seurattu sekä ostoilla että myös esimerkiksi johtoryhmässä. Yhteistyötä eri osastojen ja työpis- teiden välillä on pyritty lisäämään. Uudistuksen yhtenä päätavoitteena oli henkilöstöjohtamisen vahvistaminen ja pyrkimys lisätä työhyvinvoin- tia ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työhön. Sähköisiä työtapoja, sähköisen asianhallinnan ja tiedonhallinnan kehittämistä on jatkettu. Erityisesti kansliahenkilökunnan vaihtuvuus on ollut suurta viime vuosina. Lähtöhalukkuuteen on vaikuttanut erityisesti matala palkkataso verrattu- na työn vaativuuteen. Ruuhkan purkuun osoitetut määrärahat ovat mahdollistaneet lisähenkilöstön palkkaamisen käräjäoikeuteen. Suuri vaihtuvuus ja uudet työntekijät ovat asettaneet haasteita erityises-

ti perehdytykseen. Vuoden 2021 aikana aloitettua perehdytyksen uudistusta on jatkettu ja käräjäoi- keudessa on vuonna 2022 laadittu perehdytyksen periaatteet ja uudet perehdytyslomakkeet. Perehdy- tystä, toimintatapoja ja ohjeistusta kehitetään edel- leen ja uusien toimintatapojen käyttöä edistetään. Esihenkilötyön ja johtamisen kehittämiseen on kiinnitetty huomioita vuonna 2022. Osa osaston- johtajista on suorittanut johtamisen ammattitutut- kinnon (JYET) ja kansliaesihenkilöitä on osallistu- nut Mahdollistaja-koulutukseen. Osastonjohtajat ja apulaisosastonjohtajat osallistuivat myös Tuo- mioistuinviraston esihenkilötyön pilottiin. Käräjäoikeuden henkilöstö on muutoinkin osallis- tunut aktiivisesti koulutukseen sekä kotimaassa että myös ulkomailla. Erityisesti on osallistuttu Tuo- mioistuinviraston ja oman viraston järjestämiin koulutuksiin. Osaamisen kehittämisen perustan käräjäoikeudessa muodostaa tuomarikoulutus- lautakunnan osaamisen kehittämisen strategia ja siihen perustuva Tuomioistuinviraston koulutus- tarjonta. Helsingin käräjäoikeus kuitenkin huoleh- tii henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä myös

laajan omalla koulutustoiminnalla. Koulutuksia järjestetään myös yhteistyökumppaneiden, kuten Helsingin hovioikeuden, muiden käräjäoikeuksien, yliopistojen ja Asianajajaliiton kanssa. Vuonna 2022 on tehty useita työhyvinvointia ja psykososiaalista kuormitusta mittaavia ja kartoit- tavia tutkimuksia ja kyselyjä sekä myös Oikeusta- lon sisäilmaan liittyvä tutkimus. Kyselyjen tuloksia on käyty läpi ja arvioitu virastossa. Virastossa on järjestetty työhyvinvointiin, työssä jaksamiseen ja palautumisen liittyviä koulutuksia ja tilaisuuksia. Osastot ovat vuoden aikana järjestäneet virkistys- toimintaa ja myös perinteiset joulukahvit ja pikku- joulut järjestettiin onnistuneesti. Tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa on jatku- nut läpi vuoden. Työterveyshuolto on myös järjes- tänyt esimerkiksi ergonomiaan ja saliergonomiaan liittyvää koulutusta ja ohjausta käräjäoikeuden henkilökunnalle.

”

Erityisesti kansliahenkilökunnan vaihtuvuus on ollut suurta viime vuosina. Lähtöhalukkuuteen on vaikuttanut erityisesti matala palkkataso verrattuna työn vaativuuteen.

Katsaus tilastoihin

Asioiden kokonaismäärässä pientä laskua

Kaikkien käräjäoikeudessa vireille tulleiden asioiden määrässä ei ole tapahtunut suurta muutosta. Kokonaisuudessaan uusia asioita tuli Helsingin käräjäoikeudessa vuonna 2022 vireille 72 422 kappaletta. Eroa edeltävän vuoden 74 620:een on 2198 kappaletta. Trendi on ollut laskeva vuoden 2019 jälkeen, jolloin vireille tuli 82 396 uutta asiaa.

Myös ratkaistujen asioiden määrä, 72 513 on hieman pienempi kuin edeltävän vuoden 75 514. Koronapandemian huippuvuodesta 2020, jolloin ratkaistiin 84 189 asiaa, on ratkaistujen asioiden

määrässä ollut huomattavaa laskua. Nyt ratkaistujen asioiden määrässä on palattu lähelle koronapandemiaa edeltävän vuoden 2019 tasoa, jolloin ratkaistiin 71 720 asiaa.

Vuoden lopussa vireillä olevien asioiden kokonaismäärä on hieman edeltävää vuotta pienempi, 25 113 asiaa. Vuoden lopussa vireillä olevien asioiden määrässä on ollut laskeva trendi, joskin lasku on viime vuosina ollut vähäistä. Vuoden 2019 tasosta, 34 606 asiaa, on vireillä olevien asioiden määrä kuitenkin laskenut merkittävästi.

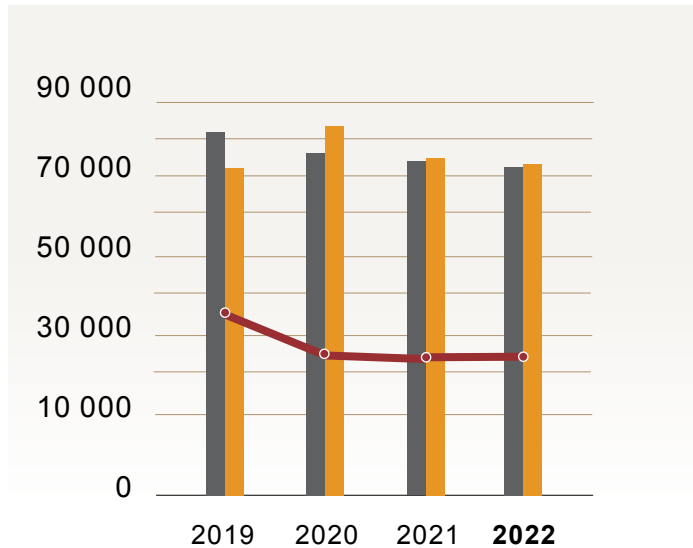
Rikosasioiden ruuhkautumisessa merkkejä paremmasta

Uusia rikosasioita tuli vuonna 2022 vireille 9 291, mikä on yli 1000 vähemmän kuin kahtena edeltävänä vuonna. Tämä 10 % pudotus uusien juttujen määrässä on ollut omiaan helpottamaan ruuhkautunutta käsittelytilannetta. Rikosasioita on tarkasteluvuonna myös ratkaistu enemmän kuin kahtena edeltävänä vuonna. Kun rikosasioita vuosina 2020 ja 2021 ratkaistiin 8 816 ja 9 082 kappaletta, ratkaistiin niitä tarkasteluvuonna 9 651. NOTO osaston perustaminen on tehostanut ns. syyttäjävapaiden juttujen käsittelyä, mikä on osaltaan vaikuttanut

rikosasioiden ratkaisumäärän kasvuun.

Vähentynyt uusien juttujen määrä sekä lisääntynyt ratkaisumäärä ovat saaneet vuoden lopussa olevien juttujen määrän kääntymään laskuun kahden vuoden voimakkaan nousun jälkeen. Vireillä olevien rikosasioiden määrä on kuitenkin yhä selvästi suurempi kuin ennen koronapandemiaa. Vuoden 2019 lopussa vireillä oli 5 494 rikosasiaa, kun taastarkasteluvuoden lopussa vastaava luku oli 7 059.

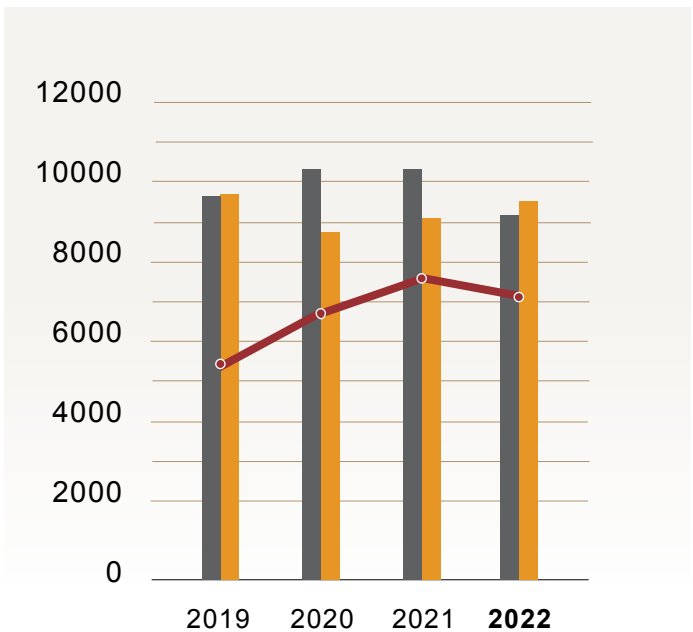
ASIAMÄÄRÄT 2019 - 2022

■ Saapuneet
Inkomna/Incoming
■ Ratkaistut
Avgjorda/Decided
— Vireillä vuoden lopussa
Anhängiga/Pendig

RIKOSASIAT 2019-2022

Bråttmål

■ Saapuneet
Inkomna/Incoming
■ Ratkaistut
Avgjorda/Decided
— Vireillä vuoden lopussa
Anhängiga/Pendig

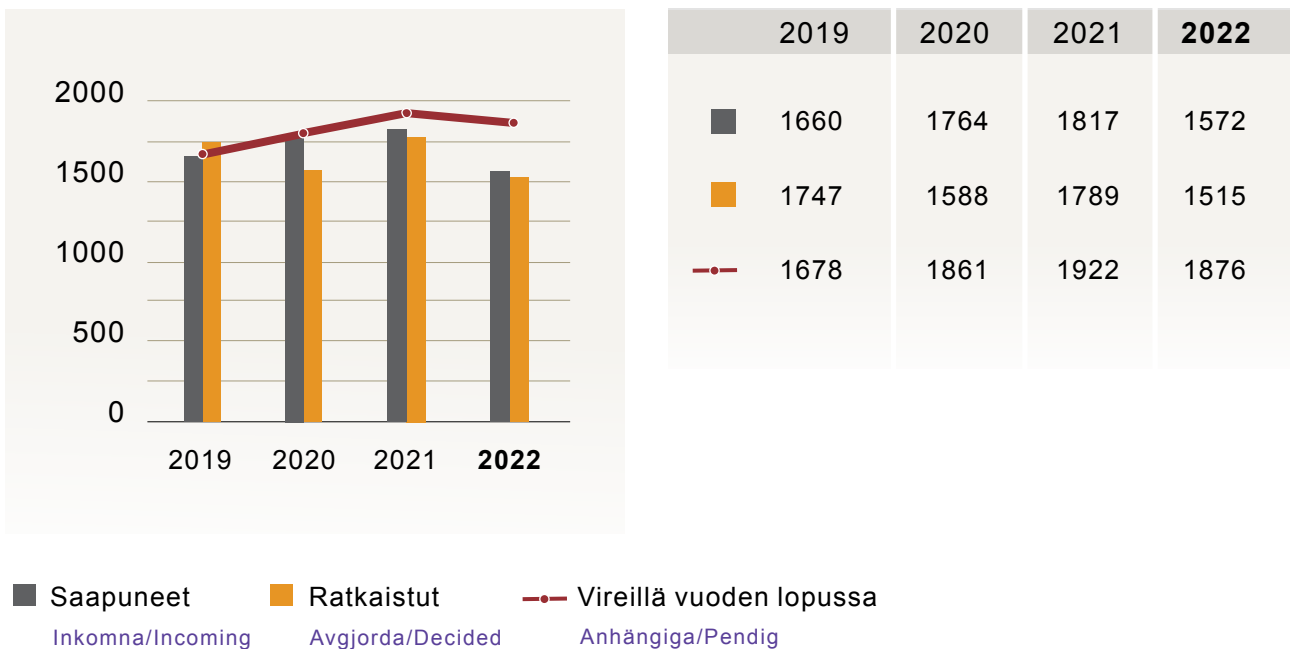
Laajojen riita-asioiden määrä kääntynyt laskuun

Vireille tulleiden laajojen riita-asioiden määrä vuonna 2022 oli 1572. Edeltävinä vuosina vastaava luku on ollut nousussa. Vuonna 2019 laajoja riita-asioita tuli vireille 1660, vuonna 2020 1764 ja vuonna 2021 1817. Uusien asioiden määrän vähenemisen johdosta vuoden lopussa vireillä olevien asioiden määrä on saatu laskuun siitäkin huolimatta, että ratkaisujen L-asioiden määrä tarkasteluvuonna oli vain 1515 kun se edeltävänä vuonna oli 1789.

Vuoden lopussa vireillä olevien asioiden määrä on kuitenkin yhä merkittävästi suurempi kuin ennen koronapandemiaa. Tarkasteluvuonna vireillä oli vuoden lopussa 1876 L-asiaa, kun vuonna 2019 niitä oli 1678. Tilanne on kuitenkin kohentunut vuodesta 2021, jolloin vireillä oli vuoden lopussa 1922 L-asiaa.

LAAJAT RIITA-ASIAT 2019-2022

Omfattande tvistemå

Summaaristen riita-asioiden väheneminen jatkuu

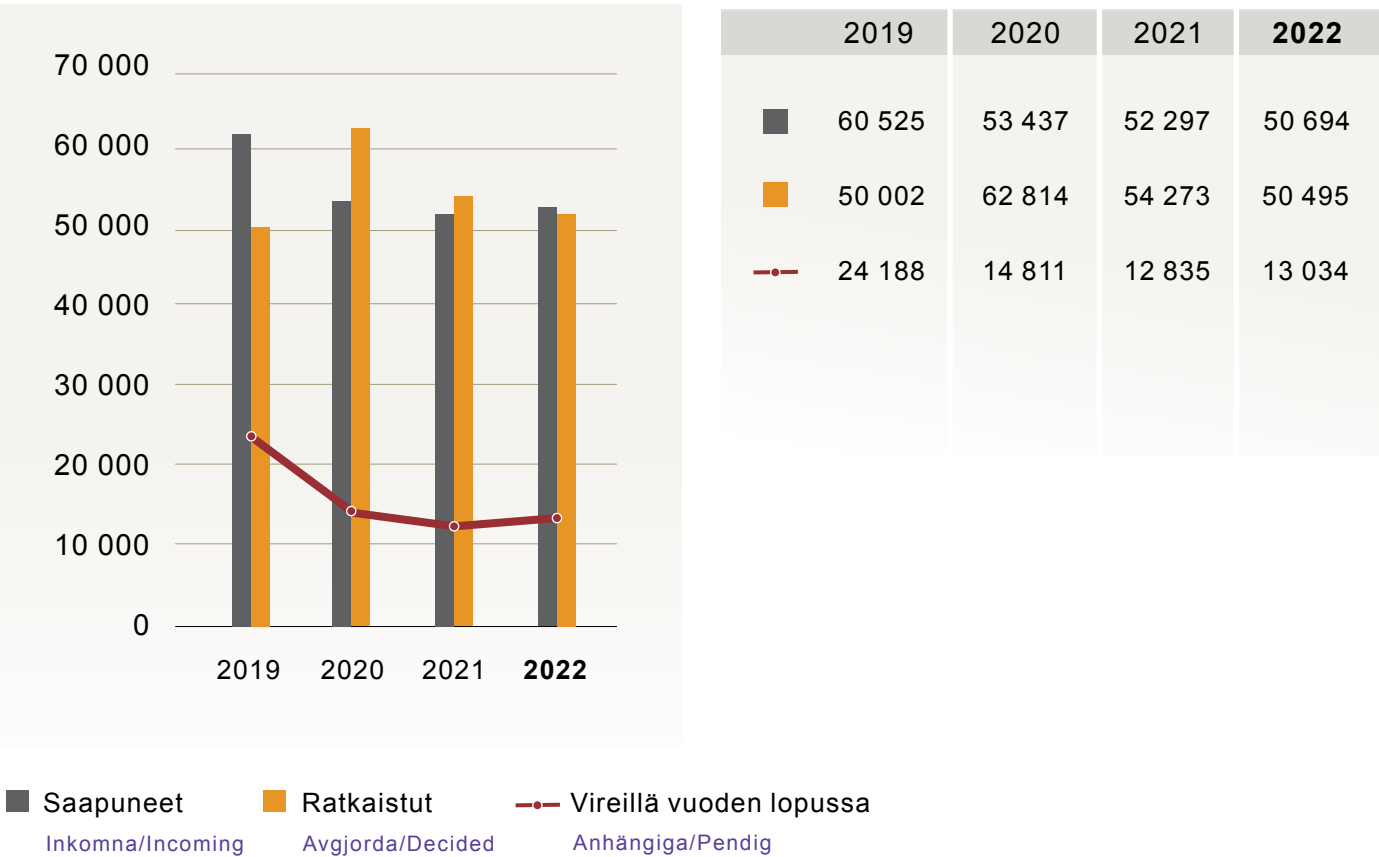
Summaaristen riita-asioiden määrässä on ollut selkeää laskua viime vuosina. Laskeva trendi on jatkunut myös vuonna 2022. Vuoden aikana tuli vireille 50 694 summaarista riita-asiaa, kun edeltävänä vuonna vireille tuli 52 297 uutta asiaa. Vuonna 2019 vireille tulleita summaarisia riita-asioita oli 53 437 ja vuonna 2019 niitä oli 60 525. Laskua kolmen vuoden takaiseen on siis kertynyt yli 16 %. Uusien vireille tulevien asioiden vähänemisen myötä myös ratkaistujen lukumäärä on laskenut huippuvuodesta 2020, jolloin ratkaisuja annettiin

62 814. Tarkasteluvuonna summaarisia riita-asioita ratkaistiin 50 495.

Vuoden lopussa vireillä olleiden summaaristen riita-asioiden lukumäärä oli tarkasteluvuonna 13 034, mikä on hieman suurempi kuin edeltävänä vuonna. Tarkasteluvuoden luku on kuitenkin merkittävästi pienempi kuin kahden- tai kolmen vuoden takaiset lukemat. Vuoden 2020 lopussa oli vireillä 14 811 summaarista riita-asiaa ja vuoden 2019 lopussa peräti 24 188.

SUMMAARISET RIITA-ASIAT 2019-2022

Summariska ärenden

Historiallisen laajaa Anom-juttua istuttiin yli 90 päivää

◆ Helsingin käräjäoikeus alkoi huhtikuussa 2022 käsitellä poikkeuksellisen laajaa huumausainerikoskokonaisuutta eli niin sanottua Anom-oikeudenkäyntiä. Siinä väitettyihin huumausainerikoksiin liittyvään viestintään oli käytetty Yhdysvaltain liittovaltion poliisin FBI:n kehittämää Anom-puhelinsovellusta sekä toista salattua viestisovellusta, jonka salauksen poliisi on pystynyt purkamaan. Poliisi on takavarikoinut noin 500 kiloa Suomeen maahantuotuja huumausaineita. Kokonaisuudessa on yli 60 vastaajaa, ja sitä käsiteltiin käräjäoikeudessa yli 90 istuntopäivänä. Syytekohtia on yhteensä yli 150. Käräjäoikeuden pääkäsittely kesti huhtikuusta joulukuuhun 2022. Käräjäoikeuden ilmoittama arvioitu tuomion antamisajankohta on 30.6.2023.

Anom-juttu käsitellään käräjäoikeudessa kolmen tuomarin kokoonpanossa. Koska kyseessä on poikkeuksellisen laaja, kuukausia kestävä projekti, kokoonpanon jäsenet ovat käräjäoikeuden eri

osastoilta. Puheenjohtajana toimii käräjätuomari Laura Törnqvist käräjäoikeuden osastolta 5. Muut kokoonpanon jäsenet ovat käräjätuomari Mari Königs käräjäoikeuden Noto-osastolta ja käräjätuomari Aaron Fagerholm käräjäoikeuden osastolta 3.

Anom-projekti on vaatinut myös huomattavan määrän sihteeriresursseja. Käräjäsihteeri Emilia Paappanen on kantanut päävastuun projektin sihteerityöstä. Paappasella on ollut projektin aikana apunaan kaksi korkeakouluharjoittelijaa. Eniten sihteeritiimiä ovat työllistäneet istuntojärjestelyt, jotka asianosaisten suuren lukumäärän, etäyhteyksien järjestämisen, vankilayhteydenpidon ja tulkkauksen vuoksi ovat vaatineet erityisen paljon työtä. Pääkäsittelyn alkaessa suuri osa vastaajista oli vielä vangittuina, ja heidän keskinäistä yhteydenpitoaan oli rajoitettu, mikä aiheutti haasteita niin vankikuljetuksissa kuin istuntosalin istumapaikkojen sijoittelussakin. Siirtymiset istuntosaliin

ja sieltä pois järjestettiin porrastetusti, ja ne veivät huomattavasti aikaa. Ensimmäisinä käsittelypäivinä suurin osa vastaajista ja heidän puolustajansa osallistuivat istuntoon henkilökohtaisesti käräjäoikeudessa. Tuolloin istuntosalissa oli yhtä aikaa pitkälti yli sata ihmistä. Suurin osa istuntopäivistä pidettiin Helsingin käräjäoikeuden turvasalissa, joka on kooltaan istuntosaleista suurin. Oman haasteensa käsittelyyn toi myös koronapandemia. Yleisön määrää istuntosalissa jouduttiin aluksi rajoittamaan, mutta oikeudenkäynnin julkisuuden toteutuminen taattiin järjestämällä yleisölle mahdollisuus seurata käsittelyä videoyhteydellä toisesta käräjäoikeuden istuntosalista. Käsittelyn edetessä siirryttiin koko ajan laajemmin käyttämään etäyhteyksiä, ja videoyhteyksiä otettiin samaan aikaan useisiin vankiloihin, käräjäoikeuksiin ja vastaajille määrättyjen puolustajien toimistoihin. Etäyhteydet aiheuttivat jonkin verran myös teknisiä haasteita.

Projekti työllisti myös useita tulkkeja. Monet vastaajista tarvitsivat tulkkausta eri kielillä; istuntosalissa kuultiin ainakin viron, venäjän, hollannin ja espanjan kielen tulkkausta. Usein tulkkaus järjestettiin simultaanitulkkauksena usealle vastaajalle yhtä aikaa, ja välillä tulkit matkustivat eri puolelle Suomea tutkintavankiloihin, joista he osallistuivat käsittelyyn vastaajien kanssa etäyhteydellä.

Kevään 2023 ajan koko Anom-kokoonpano keskittyy tuomion kirjoittamiseen. Näin laajassa projektissa erityisen tärkeäksi on osoittautunut kokoonpanon keskinäinen luottamus, sujuva kommunikaatio ja selkeä työnjako. Kaikki aineisto on sähköisessä muodossa, joten myös sähköisten työvälineiden käytettävyyden on olennaista. Sihteeritiimin panosta onkin tarvittu runsaasti myös sähköisten aineiston hallinnointiin ja muokkaamiseen. Jutun laajuus on haaste myös Ritu-rikostuomio-sovellukselle.

”

Kokonaisuudessa on yli 60 vastaajaa, ja sitä käsiteltiin käräjäoikeudessa yli 90 istuntopäivänä. Syytekohtia on yhteensä yli 150.

Kansainvälisyys rikosasioissa

◆ Rikosoikeudenhoito ja rikosasioiden käsittely on kansainvälistynyt viime vuosikymmeninä. Tältä osin voi todeta, että Eurooppa on pienentynyt. Euroopan unionin lainsäädäntö työntyy tavanomaisenkin rikosasioiden käsittelyyn siten, että unionin oikeuteen viittaaminen on arkipäivää rikosasioita käsittelevälle tuomarille Helsingin käräjäoikeudessa. Yhä useammin joku asianosaisista tai todistajista asuu tai oleskelee ulkomailla. Tämä johtaa siihen, että haasteita ja kutsuja lähetetään ulkomaille yhä enenevässä määrin. Tulkkien käyttö istunnoissa on arkipäivää. Tuomari joutuu ratkaisutoiminnassaan myös pohtimaan kaksoisrangaistavuuteen liittyviä kysymyksiä sekä kuulemaan asianomistajaa tai todistajaa toisessa jäsenvaltiossa videon välityksellä. Tuomioistuimet Suomessa myös kuulevat todistajia tai asianosaisia videolla toisessa jäsenvaltiossa vireillä olevaan oikeudenkäyntiin. Toisinaan vastaaja on luovutettu oikeudenkäyntiin Suomessa toisesta EU-jäsenvaltiosta.

Helsingin käräjäoikeudella on lisäksi ainoana toimivaltaisena tuomioistuimena Suomessa tehtävänä käsitellä ja ratkaista tietyt kansainvälislouenteiset rikosyhteistyön asiat. Tässä roolissa käräjäoikeudessa käsitellään kaikki asiat, joissa kysymys on rikoksentehtijän luovuttamisesta toiseen EU-jäsenvaltioon tai toiseen Pohjoismaahan. Luovutusasioita tulee Helsingin käräjäoikeudessa vireille täytäntöönpantavaksi vuosittain 40:stä 65:een. Lisäksi Helsingin käräjäoikeuden toimivaltaan kuuluu panna täytäntöön eurooppalainen tutkintamääräys silloin, kun kysymys on vapautensa menettäneenä olevan henkilön väliaikaisesta siirtämisestä Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Rikosasian esitutkintavaiheessa Helsingin käräjäoikeus on toi-

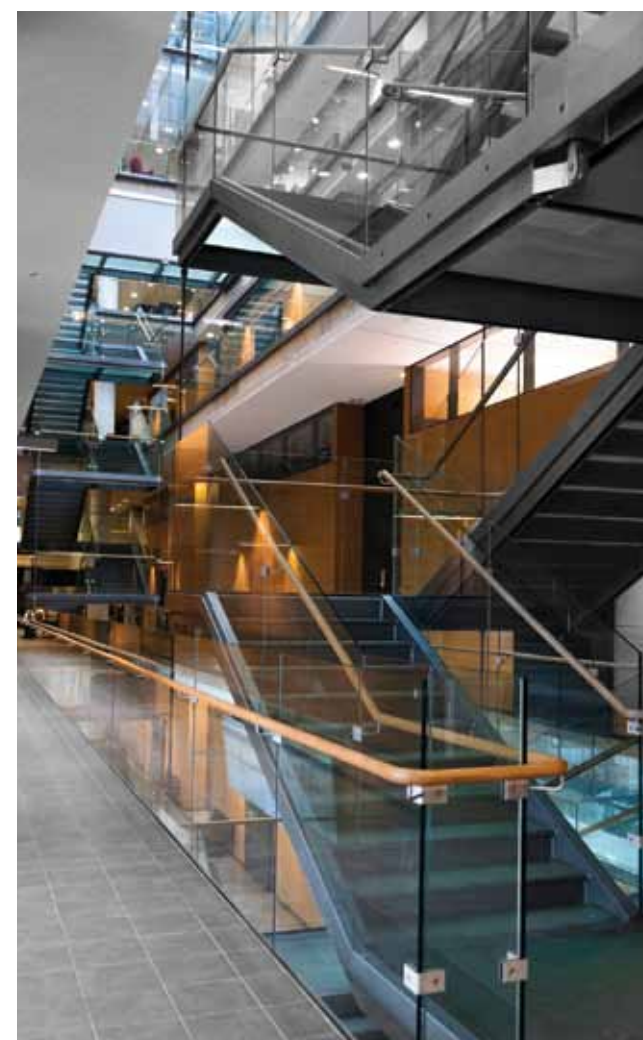
mivaltainen ratkaisemaan jäädyttämistä koskevat valitusasiat, kun valitus koskee syyttäjän tekemää päätöstä toisen jäsenvaltion antaman jäädyttämispäätöksen tunnustamiseksi ja täytäntöönpanemiseksi. Lisäksi käräjäoikeus käsittelee valitusasian, joka koskee ulosottomiehen päätöstä jäädyttämisen täytäntöönpanemiseksi vakuustakavarikosta säädettyssä järjestyksessä.

Kansainvälistyminen on johtanut myös siihen, että jos Suomessa koti- tai pysyvän asuinpaikan omaava vastaaja tuomitaan toisessa jäsenvaltiossa rangaistukseen, tuomion täytäntöönpano saatetaan siirtää Suomeen. Tällöin Helsingin käräjäoikeus on toimivaltainen viranomaisen mukauttamaan tuomitun rangaistuksen täällä Suomessa. Sama toimivalta liittyy vaihtoehtoihin seuraamuksiin ja niiden täytäntöönpanoon Suomessa. Tällöin esimerkiksi toisessa jäsenvaltiossa tuomittu yhdyskuntapalvelu mukautetaan Suomen lainsäädännön mukaiseksi seuraamukseksi.

Uhrinsuojeluun liittyvät toimenpiteet ovat olleet EU:n toimielimissä jo pitkään esillä. Aihepiiriin liittyvä sääntely on lisääntynyt. Nykyisin toisessa jäsenvaltiossa määrätty eurooppalainen suojelumääräys (meillä lähestymiskielto) on mahdollista

”

Helsingin käräjäoikeudella on ainoana toimivaltaisena tuomioistuimena Suomessa tehtävänä käsitellä ja ratkaista tietyt kansainvälislouenteiset rikosyhteistyön asiat.

saada täytäntöönpantavaksi Suomessa kiellon määränneen tuomioistuimen toimesta toimittamalla Helsingin käräjäoikeuteen asiaa koskeva todistus. Helsingin käräjäoikeus tunnustaa suojelumääräyksen ja panee sen täytäntöön sekä tarvittaessa mukauttaa sen vastaamaan kansallista lähestymiskieltoa.

Rajat ylittävä rikosoikeudellinen yhteistyö perustuu suoriin yhteyksiin, jolloin tuomari lähettää esimerkiksi tutkintamääräyksen todistajan kuulemiseksi oikeudenkäynnissä Suomessa videon välityksellä suoraan toimivaltaiselle viranomaiselle täytäntöönpanovaltiossa. Yhteistyö edellyttää tuomareilta aktiivista mukanaoloa eurooppalaisessa keskustelussa, tuomareiden tulee hallita näihin asioihin liittyvä sääntely, vaikka vireille tulevien asioiden määrä voi joissakin asiaryhmissä olla pieni. Helsingin käräjäoikeuden kaksi rikosasiota hoitavaa tuomaria toimivat yhteyshenkilöinä Euroopan rikosoikeudellisessa verkostossa (EJN) apuna niin suomalaisille kuin ulkomaisille kollegoilleen. Tuomarit myös osallistuvat käytännön asiantuntijoina kansainvälisiin asioihin liittyvään lainsäädäntötyöhön.

Eurooppalaiset oikeudenkäyntimenettelyt

◆ Helsingin kärjäoikeus käsittelee ainoana toimivaltaisena tuomioistuimena Suomessa eurooppalaisessa maksamismääräysmenettelyssä (asetus (EY) N:o 1896/2006) ja eurooppalaisessa vähäisiin vaatimuksiin sovellettavassa menettelyssä (asetus (EY) N:o 861/2007) ratkaistavat riita-asiat.

Asetuksilla käyttöön otettujen menettelyjen tavoitteena on oikeudellisen perinnän yksinkertaistaminen ja nopeuttaminen sekä menettelyistä aiheutuvien kulujen alentaminen valtioiden rajat ylittävien velkomusasioiden käsittelyssä. Näissä menettelyissä vähintään yhdellä asianosaisella on oltava kotikunta toisessa EU-valtiossa.

Eurooppalainen maksamismääräys on yksinkertaistettu menettely sellaisia rahamääräisiä vaatimuksia varten, joita vastaaja ei ole riitauttanut. Eurooppalaisessa vähäisiin vaatimuksiin sovellettavassa menettelyssä voidaan käsitellä riitaisiakin vaatimuksia, joiden arvo on enintään 5 000 euroa (pääoma ilman korkoa, kuluja ja kustannuksia).

Molemmissa menettelyissä asia pannaan vireille

vakiolomakkeella ja maksamismääräysmenettelyssä asian käsittely tapahtuu kokonaisuudessaan lomakkeilla. Vakiolomakkeiden käyttäminen mahdollistaa asian vireille saattamisen ilman oikeudellista avustajaa ja myös lomakkeiden laatiminen tuomioistuimen kielellä on lähtökohtaisesti yksinkertaista.

Kärjäoikeus antaa säädetyt edellytykset täytävän hakemuksen perusteella maksamismääräyksen ja tämän jälkeen, mikäli vastaaja ei maksamismääräyksen tiedoksi saatuaan vastusta sitä määräajassa, ilmoituksen maksamismääräyksen täytäntöönpanokelpoisuudesta. Jos vastaaja vastustaa maksamismääräystä, asian käsittely jatkuu oikeudenkäymiskaaren mukaisena riita-asian käsittelynä toimivaltaisessa kärjäoikeudessa, ellei kantaja peruuta hakemustaan.

Jos vastaaja vähäisiin vaatimuksiin sovellettavassa menettelyssä vastustaa tiedoksi saamiaan vaatimuksia määräajassa ja kantaja haluaa jatkaa asian käsittelyä, asian käsittelyä jatketaan asetuk-

TILASTOTIETOA SAAPUNEIDEN EUROOPPALAISTA MAKSAMISMÄÄRÄYSTÄ KOSKEVIEN HAKEMUSTEN JA VÄHÄISTEN VAATIMUSTEN MÄÄRISTÄ 2019-2022

Eurooppalaiset maksamismääräykset

2019	2020	2021	2022
6 974	6 522	3 870	2 268

Vähäiset vaatimukset

2019	2020	2021	2022
37	41	36	31

sen mukaisessa menettelyssä. Ellei vastaaja anna vastausta määräajassa, kärjäoikeus ratkaisee asian yksipuolisella tuomiolla.

Jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen eurooppalainen maksamismääräys sekä vähäisiin vaatimuksiin sovellettavassa menettelyssä annettu tuomio ja tehty sovinto on täytäntöönpantavissa muissa jäsenvaltioissa samoin edellytyksin kuin niissä annettu tuomio.

Vuonna 2022 kärjäoikeuteen saapuneiden maksamismääräyshakemusten määrä oli 2 268, mikä vastaa noin 4,5 prosenttia kaikista Helsingin kärjäoikeudessa vuonna 2022 vireille tulleista summaarisista asioista. Vireille tulleiden vähäisten vaatimusten vuotuinen määrä on jäänyt vähäiseksi aiempia vuosia vastaavasti.

Kärjäoikeuden näkökulmasta eurooppalaiset

maksamismääräykset ovat kokonaistymäärältään noin kolme kertaa työläämpiä kuin tavanomaiset summaariset haastehakemukset. Syynä tälle on erityisesti se, että tietojen siirrossa hakemuslomakkeelta kärjäoikeudessa laadittaville lomakkeille voidaan hyödyntää automaattista tietojenkäsittelyä vain rajoitetusti. Lisäksi eurooppalaisten maksamismääräysten käsittely kärjäoikeudessa perustuu viranomaispalvelujen sähköistymiseen nähden vanhanaikaisesti paperisiin lomakkeisiin. Massaluonteisten riidattomien velkomusasioiden kysymyksessä ollen maksamismääräysten sähköisen käsittelyn käyttöönotto olisi omiaan edelleen nopeuttamaan ja tehostamaan velkomusasioiden käsittelyä ja saatavien oikeudellista perintää rajat ylittävissä tapauksissa asetuksessa lausutun tavoitteen mukaisesti.

Eurooppalaiset maksamismääräykset ovat kokonaistymäärältään noin kolme kertaa työläämpiä kuin tavanomaiset summaariset haastehakemukset.

Haastemiesten elämää

◆ Haastemiesten työ on ollut viime vuosina yhtä myllerrystä aivan kuten muillakin käräjäoikeuden henkilöstöryhmillä. Oikeustalon remontin vuoksi haastemiehet muuttivat väistötilaan helmikuussa 2020. Kaikki 46 haastemiestä ja 4 esihenkilöä olivat nyt sijoitettuna samaan avotilaan. Pöytäkunnat koottiin tiedoksiantoalueittain ja niiden sijoituspaikat arvottiin. Kahden rikososaston haastemiehet olivat näin sekoitettuna lähes tuhannen neliön kokoiseen tilaan. Vaikka avotilaan siirtyminen aiheuttikin aluksi vastustusta, sen hyvät puolet havaittiin nopeasti. Yhteistyö, yhteisöllisyys ja informaation kulku paranivat huomattavasti, kun haastemiehet eivät enää olleet sijoitettuna viiteen eri kerrokseen oikeustalossa. Evakkoa kestitkin sitten yli kaksi vuotta. Kesällä 2022 haastemiehet pääsivät muuttamaan pääosin käräjäoikeuden yhdeksänteen kerrokseen.

Väistötila-aikaan liittyi myös koronapandemia, joka yhdellä iskulla pakotti muuttamaan toimintatapoja. Haastemiehet jaettiin aamu- ja iltaryhmiin ja ryhmät eivät saaneet olla samaan aikaan paikalla. Etäpäivät olivat pandemian pahimpaan aikaan pakollisia ja henkilökohtaisia tapaamisia asiakkaiden kanssa vältettiin, mikäli suinkin mahdollista. Puhelintiedoksiannon käyttöä tehostettiin

ja se auttoi merkittävästi vähentämään suman syntymistä summaarisissa haasteissa. Edunvalvon-tojen lausumapyynnot olivat pysähdyksissä, koska hoivakoteihin ja sairaaloihin ei päästetty ulkopuolisia. Kumihanskat, käsidesi ja kasvomaskit olivat ahkerasti käytössä.

Käräjäoikeuden työjärjestys muuttui 1.10.2021, jolloin haastemiehet siirtyivät ensimmäistä kertaa Helsingin käräjäoikeuden historiassa hallinto-osaston alaisuuteen. Siirron yhteydessä aloitettiin yhteiset kokoukset haastemiesten ja lainkäyttö-osastojen esihenkilöiden välillä. Kokouksista on ollut paljon hyötyä toimintojen kehittämisessä ja yhtenäistämässä. Pandemiasta aiheutunut etätyö osoittautui tiedoksiantotoimintaa tehostavaksi ja uusi toimintamalli kirjattiin 17.2.2022 vahvistettuun haastemiessääntöön. Sähköisen asiankäsittelyn kehittyminen ja sen tuomien etujen hyödyntäminen varsinkin etätyössä tarjosi lisää välineitä haastemiesten työkalupakkiin.

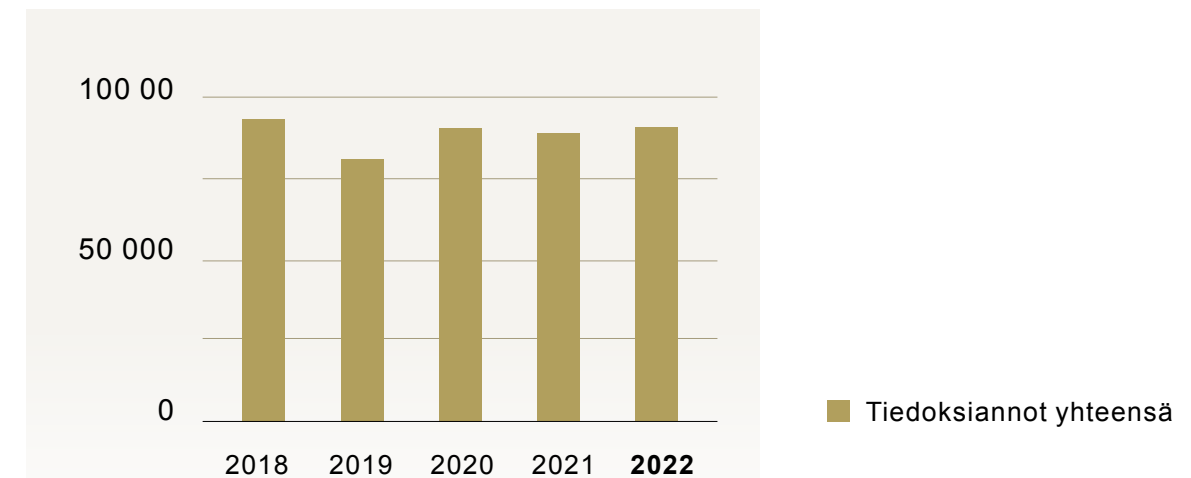
Kuluneet vuodet ovat aiheuttaneet paljon muutoksia haastemiesten toimintaan, osin pakon sanelemana ja osin digitalisaation kehityksenä. Nämä muutokset ovat tuoneet joustavuutta ja tuloksellisuutta haastemiesten tiedoksiantotoimintaan.

Pandemiasta aiheutunut etätyö osoittautui tiedoksiantotoimintaa tehostavaksi.

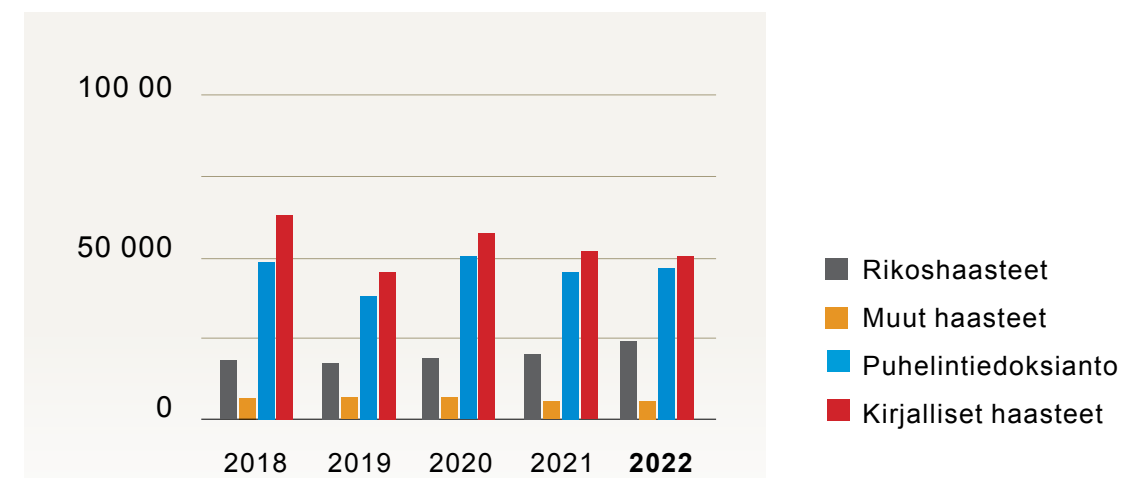
HAASTEMIESTEN TIEDOKSIANNOT 2018-2022

Tiedoksiannot yhteensä

2018	2019	2020	2021	2022
88 897	71 132	83 593	77 965	80 505

	2018	2019	2020	2021	2022
Rikoshaasteet	18 322	18 242	19 032	20 172	24 055
Muut haasteet	6 836	6 752	6 200	5 751	5 479
Puhelintiedoksianto	49 857	38 373	50 981	46 285	47 571
Kirjalliset haasteet	63 739	46 135	58 361	52 039	50 971

Tyypillinen haastemiehen päivä

◆ Sanotaan, että hyvä haastemies on hajuton ja mauton. Haastemiesten työ on tavoittaa ihmisiä tiedoksiantojen toimittamista varten huomaamattomasti eikä ennakkovaroituksen antaminen esimerkiksi virka-asulla edistä tehtävän suorittamista. Haastemiehet eivät erotu näkyvästi virastossakaan, päätyö tehdään kentällä ja toimistotoita tehdään virastossa vaihtelevina aikoina, joskus viikonloppuisinkin. Epäsäännöllisestä työnkuvasta johtuen työyhteisön muissa henkilöstöryhmissä saatetaan miettiä, millainen on Helsingin käräjäoikeuden haastemiehen työpäivä. Siihen ei ole yleispätevää vastausta, mutta edes yhden pintaraapaisun saadaksemme päätimme haastatella haastemies **Heli Tarvaista**.

”

Normipäivä on aina ennakoimaton. Gritän rakentaa päivälle jonkinlaisen rungon, mutta sitä voi joutua muuttamaan jo heti aamusta.

Heli, kerro vähän taustastasi haastemiehenä:

Olen ollut haastemiehenä kohta neljä ja puoli vuotta, josta reilun vuoden Keski-Suomen käräjäoikeudessa. Monivaiheisen haastattelurumban jälkeen (sain kuusi haastattelukutsua eri käräjäoikeuksiin) minulle tarjottiin virkaa useammastakin käräjäoikeudesta. Tässä etuoikeutetussa asemassa valitsin Helsingin käräjäoikeuden.

Miltä tuntui aloittaa työt Helsingin käräjäoikeudessa, poikkesivatko toimintatavat Keski-Suomen käräjäoikeudesta?

Poikkeavuuksia oli yllättävän paljon. Keski-Suomessa jokaisella haastemiehellä on oma tiedoksiantoalueensa, kun taas Helsingissä useampi haastemies toimii samalla alueella. Keski-Suomessa jokainen poimii virastoon tulleista tiedoksiannoista oman alueensa työt, mutta Helsingissä tiedoksiannot tulevat valmiiksi jaettuna. Jos Helsingissä ei saa asiakkaaseen yhteyttä puhelimitse, ei se todennäköisesti onnistu kirjeelläkään. Keski-Suomessa tiedoksianto noudettiin vaikka sadan kilometrin päästä, jos asiakas oli saanut yhteydenottopyynnön postitse. Tiedoksiannon nouto yhdistettiin muuhunkin asiointiin kaupungissa.

Poikkeavuuksista voisi mainita myös ajoajat tiedoksiantopiiriin. Kun Salmisaaresta lähtee ajamaan Herttoniemeeseen, siihen menee pahimmillaan yhtä kauan aikaa kuin Keski-Suomessa ajaa 60 km:n matkan Jyväskylästä Hankasalmelle. Opin välttä-

mään Helsingin ruuhka-ajat ensimmäisen kokeilun jälkeen.

Keski-Suomessa piti varautua varsinkin talvis-aikaan myös siihen, että haastettava saattoi asua keskelle korpea päättyvän tien ainoassa talossa. Asiakassuhteet oli pidettävä hyvänä, sillä hinaus-apua saattoi tarvita, jos jäi kiinni taipaleella. Talvi-aikaan tuli kokeiltua useamman kilometrin pituisia peruutteluja mutkaisella ja kapealla tiellä, missä ei ollut mahdollisuutta kääntää autoa ympäri. Eli päivänvalolla ajeltiin tuntemattomille teille.

Minkälainen on normipäiväsi Helsingin käräjäoikeudessa?

Normipäivä on aina ennakoimaton. Yritän rakentaa päivälle jonkinlaisen rungon, mutta sitä voi joutua muuttamaan jo heti aamusta. Yksi ilmoitus kiireellisestä tiedoksiannosta voi sotkea koko ohjelman. Ihanteellisesti ehdin paneutua kahvin kanssa tiedoksiantoihin, joista alan rakentamaan seuraavan päivän kenttäkierrosta. Viikkojen sisällössä ennakoitavissa ovat vain päivystykset, ja ainakin omalta kohdaltani pyrin suunnittelemaan viikko-ohjelman päivystysten ympärille.

Yleensä viikkoni alkaa maanantaina toimistossa. Koko viikon sähköiset summaariset haasteet jaetaan usein jo viikonlopun aikana ja olen huomannut, että ne kannattaa ottaa heti työn alle. Aamun aluksi käyn läpi avoimet työtehtävät ja tulostan niistä sähköisessä muodossa tulleet asiakirjat. Seuraavaksi kirjaan paperiset ja sähköpostilla tulleet tiedoksiannot haastemiesjärjestelmään. Kun asiakirjat ovat tiedoksiantokunnossa alan tavoittelemaan

tiedoksiantojen vastaanottajia puhelimitse. Siinä aikaa vierähtääkin helposti iltapäivälle saakka. Soittokierroksen aikana saan jo vastasoittoja tavoitteluyrityksiini ja lähettämiini tekstiviesteihin. Tiedoksi annetut asiakirjat lähetän vastaanottajille heidän pyytämällään tavalla sähköisesti tai postitse. Tiedoksiantotodistukset palautan joko paperisena tai skannattuna toimeksiantajille.

Edellä kuvatun jälkeen voin positiivisesti ilahtua, jos toimistotyöt ovat tältä erää ”pulkassa” ja pääsen lähtemään virastosta ennen ruuhka-aikaa. Virastosta poistuminen ei kuitenkaan usein päättyä työpäivääni, sillä tavallisesti puhelin pirisee jo kotimatkalla. Kotona kaivan tiedoksiannot uudestaan esille ja jatkan asiakkaiden tavoittelua sekä tapaamisten sopimista. Soittokierroksen päätyttyä pääsenkin virittäytymään vapaa-ajan tunnelmiin ja harrastusten pariin. Virkapuhelin on kuitenkin auki ja monesti vapaa-ajan vietto katkeaa asiakkaiden ottaessa yhteyttä vielä iltapäivään. Tavanomainen tiedoksianto voi silloin muuttua kiireelliseksi esimerkiksi asiakkaan ilmoittaessa lähtevänsä matkoille pidemmäksi aikaa.

Seuraavana päivänä onkin sitten kenttäpäivä, joka hyvin valmisteltuna alkaa aamulla kotoa. Vaikka ajopäivä reitteineen on ennalta suunniteltu, se toteutuu harvoin sellaisenaan. Matkasuunnitelma muuttuu usein siinä vaiheessa, kun asiakas ei tulekaan sovittuun aikaan tapaamispaikkaan eikä häntä tavoita puhelimitse tai tavoitettaessa hän kertoo unohtaneensa tapaamisen. Kruunuvuorenrannan sijasta asiakas saattaa kertoa olevansa Vuosaaressa, jolloin haastemies lähtee käymään siellä.

Valtaosa kotikäynneistä on sellaisia, että tiedok-

siannon kohteeseen ei ole saatu ennakolta yhteyttä. Näissä tapauksissa ei voi tietää, kenet osoitteesta tapaa, millainen on vastaanotto tai löytyykö yhteistä kieltä. Nopea tilanteen arviointikyky ja kännössä oleva tulkki-ovellus ovat tällöin kultaakin kalliimpia. Kenttäpäivän pituus vaihtelee tiedoksiantolajien mukaan ja esimerkiksi edunvalvojan määräämistä koskevan lausumapyynnön antamisen tiedoksi yksinäiselle vanhukselle, joka haluaa tarjota kahvit ja näyttää perhealbumia, voi viedä hyvinkin kauan aikaa. Koskaan ei kuitenkaan tie-

dä, milloin tiedoksianto vie aikaa. Asiakas saattaa puhjeta itkuun itselle tavanomaiselta tuntuvasta asiasta, jolloin haastemies huomaa olevansa virkansa ohella myös ”henkiparantaja”.

Kenttäkierroksen jälkeen on ohjelmassa vielä jälkityöt toimistolla. Tiedoksiantotodistukset on palautettava ja tiedoksi antamattomat asiakirjat on vietävä tiedoksiantopäivystykseen, jotta yhteydenottopyynnön kotoaan löytäneet asiakkaat voivat noutaa halutessaan tiedoksiantonsa käräjäoikeuden tiedoksiantopäivystyksestä.

”

Positiivisesti voi ilahtua, jos toimistotyöt ovat ”pulkassa” ja pääsen lähtemään virastosta ennen ruuhka-aikaa. Virastosta poistuminen ei kuitenkaan usein päättyä työpäivääni, sillä tavallisesti puhelin pirisee jo kotimatkalla.

Summary

◆ Helsinki District Court has continued its persistent efforts to improve and refine its operations during a year of changes in 2022. Chief judge Tuomas Nurmi retired on 30.4.2022 after having held the position for seven years. His successor, Sirpa Pakkala, took over on 1.6.2022. This change in leadership took place at a time when much of the court's staff was still adapting to the new organizational structure that was implemented in October 2021.

In 2022, Helsinki District Court had a staff comprising of approximately 360 persons. The Court's permanent staff consisted of 99 judges, 179 clerical and administrative staff and 50 process servers, in addition to which there were several temporary positions for judges and clerical staff due to the existing backlog. There were also 21 trainee judges, who completed their traineeship. The average age of the Court's staff was 44,8 years. Out of judges, 63 % were women and 37 % men, while nearly 90 % of process servers were men. Among the clerical and administrative staff, 87 % were women.

The Court's operations have been hindered by a lack of basic funding. The longstanding insufficiency of basic funding in conjunction with the

Court's exceptional case-profile has led to significant challenges in resourcing. Helsinki District Court deals with much more demanding cases than other District Courts, as well as with an exceptionally large number of particularly massive cases. The metrics used by the National Courts Administration for analysing courts' caseloads do not account for these particularities in the caseload of Helsinki District Court. These problems have been further exacerbated by the coronavirus pandemic, which forced trials to be postponed. Currently the number of pending cases per judge is so great that just maintaining the casefiles represents a major resource expenditure, which detracts from core judicial work.

The National Courts Administration has established a working group to assess the metrics used in analysing courts' workloads. Helsinki District Court has issued a statement to the working group, and some preliminary effects have already been seen budget negotiations for 2023, as some additional personnel resources were allocated to Helsinki District Court. Furthermore, temporary additional resources were given in 2022 to help in clearing

the backlog caused by the coronavirus pandemic.

In 2022, Helsinki District Court received 72 422 new cases and decided 72 513 cases. At the end of the year, there were 25 113 cases pending. The number of new cases per year has been between 75 000 and 80 000 in recent years, fluctuation being mainly due to the fluctuating number of summary proceedings.

The average duration of criminal proceedings in the Court was 9,7 months, while the national

average was 6,0 months. For civil disputes, the average duration was 12,7 months, while the national average was 10,1 months. While the process times of Helsinki District Court are noticeably longer than the national average, they do not differ significantly from those of other courts in the Greater Helsinki area. It is also worth noting, that Helsinki District Court has performed well in several other case types, such as summary proceedings, petitionary matters, and insolvency cases.

”

The longstanding insufficiency of basic funding in conjunction with the Court's exceptional case-profile has led to significant challenges in resourcing.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
HELSINKI DISTRICT COURT